

GAZETA

FRANCOBEEVANEE.

Gazeta eșe pe dōe ori, adaca: Mercuru si Sambatā.
 ōie'ā oduta pe septemana, adaca: Mercuriu. Preli-
 oru este pe unu annu 10 f. m. c.; pe diumetate
 annu 5 f. in lăintru Monarhici.

Pentru leri straine 7 f. pe unu tom. pe si equalu
 intregu 14 f. m. c. Se prenumera la tōte poste
 imperatēci, cum si la tōte cunoscați nostri DD. corr-
 espondenți. Pentru corie politu se coru 4 cr. m.

Monarchia austriaca.

Dela Dambiu superiore, 4. Febr. 1854.

(Capetu)

Francii, Anglii, germanii si alte popōre culte, pentruce nu si
 tēnu si astadi cartile religioase, — traduse pe limb'a natiōnālē —
 totu in acelu dialectu alu limbēi in care s'au tradnsu mai anteu, sōn
 dicēmu in dialectulu secululu alu 15ea; ci la ei, decateori cultura
 limbēi intra in periode nove, face etati, si decateori desvoltarea si
 triumfa d'atatori curatiescu si cartile religioase de barbarismii vechi,
 s'ite modifica dupa facultatēle literaturēi intregi. Se luamu amana edi-
 tiunile nōue, dela Biblia incepundu pana la cartile de rugatiuni, si ne
 vōmu convinge. —

Mai de aprōpe! Servianii mai daunadi edara „Часокобс“ in limb'a
 poporulu, si se mai pregatescu si alte carti besericesci a mai eda in
 limb'a poporulu. Orē cum e acēsta? On. consistoriu i e limb'a biseri-
 cesca de pana acum straina? seu nu le mai este cea natiōnālē? cum
 le nu le mai placu barbarismii, ruancciamii acutiōra trecuti? Poporu
 serbu, — representatu de unii capi ai intieligētiēi — nasuesce din
 poteri a se scutura de slavismii, ... apoi din mandatiunea,
 ēu placulu on. consistoriu — caruia slavismulu i este proprietate de
 aprōpe — romanulu sa'ia primesca?! Suntemu multiamitori de asia
 narinimia!

Si dēca romanulu — inca pana astadi nu si putū retipari cartile
 besericesci dupa pretinsiunile desvoltariēi limbēi, si consacrarea nati-
 onalitatiēi, — ci numai au inceputu de strainismii a le curati, ce potēre
 ate, carea selu pōta dela acesta opri?

Unu seculu peface limb'a nōva si presentulu sta mai susu decatu
 recutulu. Singura porteritate vede reulu si calbēdia lui, si cinei
 dela dñi fiii cei adeverati, care sa le preajute?

Limb'a romanulu au intratu in periodu nou, si dupa fire deve
 se desvolta pe campulu literariu si pe campulu besericescu. La alte
 pōre, acū ca invetiatori acū ca predicatori, preotii suntu promove-
 riēi culturēi limbēi, ma i'se prescrie, si le este chemare acēsta. Preotii
 mani sa se retraga de pe calea fericitariēi poporulu? — seu de
 se sa fie opriti? Si cei celu oprescu le voiescu dar' vreunu bine,
 so inaintare, ori plutire, inapoiere? —

Inaltulu gubernu in resolutiunea, respective — respunsulu din
 Mai 1853 catra gazet'a din Belgradu (Serbescu) apriatu dice, ca
 se simte chematu, indreptatitu si cu potere de a prescrie unui
 poru limb'a si literatur'a; . . . si onorat. consistoriu serbescu
 tiens spre acēsta impoternicitu? De cine? Nēga ce da dreptulu si
 tar'a?!!

Care suntu fontile de dreptu a le acestei impuneri? Protestamu
 abatoresce pentru astfelu de abasuri!!

Romanulu de santa datorintia are asi pastra limb'a in firea si
 lim'a sa. Ce seculii iau produsu de nou, se imbrace cu numire
 me. Acēsta au fostu si este tuturuu ertatu; precum adeveresce si
 ōtiu, poetulu celu mare alu romanilor.**)

In fine, ce se tiene de primirea litereloru romane, fiene deajunsu
 acitai receti ear inaltulu sfatu alu Guberniului care lu vedemu repro-

*) Durere! ca inca si in deceniulu presinte, cartile besericesci
 romane se tiparira ēra intru daun'a culturēi limbēi. Danmoša quid non
 iminuit dies.

**) Licuit, semperque licbit

Signatum presente nota producere nomen etc. etc.

Au fostu ertatu, si totdeuna va fi a premeni numele sealambatu cu
 numire presenta scl. scl.

dusu si in Gazeta Nr. 2. a. c., si apoi DDieu se ne lumineze, numai
 mntea, ca se nu totu orbecamu spre daun'a nōstra. —

— *Igiiu Magiuru, 20. Maiu n. 1854.* Cu durere inscintiēdiu tri-
 stulu easu, intemlatu prin fatalulu focu in Igiiu Magiuru, in 4. Apr.
 nou. Pe la 10 ore matutine, escandusc ad. unu focu din unu grasdiu,
 din negrigia unui copilu ea de 14 ani, care sau dugu cu pipa in
 grasdu, focu sau aprinsu si, batandu unu ventu infricosiatu in cursu in 1
 ora, se si pefacura in cenusa 44 case si pe atatea siuri cu grasduri.
 Arse in casa si una fatutia, ca de 8 ani, precumu si in grasdiu 3 hoī
 si 1 vaca, de care nenorocire nu fū scuīta nici ca'a nōstra parochi-
 ala gr. catol. din Igiiu cu tōte edificiele. Inse, durere! ca pe laaga
 aceasta suferita daun'a prin incendiu unii tare sau bucuratu de
 aceasta nenorocire, la noi romani templata; fiindu ca totu casele ro-
 maniloru au arsu, fiindu pe rendulu acela incatro au suflatu ventu
 totu case romane, afara de una carte ungurbasca, si 4 case earasi
 unguresci, care asideroa se pefacura in cenusa cu ale nōstre, dicu
 unii din acestia, anume Alēsandru Mohay din M. Oaiorheiu, care acu-
 ma dupa rēvolutiune ca arendatoru unui Dominiu sau asediata in
 Igiiu mag., Demeter Samuel nu sciū de unde, inse acuma dupa rē-
 volutiune asediata in Igiiu, si altii. — Mai susu numitulu Mohay vorbi
 cu nēce ōmeni, ca semu strice zidulu dela pivnice, spre a cauta havi,
 sau ceva lucruri de jefuitu, spre care sfarsitu sau si trimisu 5 ōmeni
 la zidulu pivnicei, cari siliti au si stricatu o parte de zidu, deapre
 care lucru de potentia audiu din gur'a multora.

Alegaiu la pivnice si intrebaui ōmenii cari strica zidulu, ca dia
 ce, seu cu acui porunca imi strica zidulu? iara ōmenii imi res-
 punsara, ca cu a Dumnealoru, cari se alla faciā. Eu atunce protes-
 taiu inaintea corporalulu gendarmeriei din Igiiu, care venise acolo
 facie candu strica ōmenii zidulu, ea pentru ce imi stricati zidulu, ca
 eu sciū, ca aici nu este nimicu de furatu, atuncia mai susu numitulu
 Demeter Samuel miau respnsu, cu nisce cuvinte neomenōse si tare
 vatamatōre de caracterulu unui preotu, dicandu: taci, ca numai mai
 nainte ai dusu unu orologiu de aci din pivnice, si cu alte cuvinte
 urite inaintea mai multoru. —

Ei cautā arme pe la romanii arsi. —

Mamu jeluitu in cōtra acestui actu nelegiuitu, inse pana acuma
 fara ofeptu. Dupa o nenorocire mai veni alta. —

O privire repede. Pucinu si se implinosec unu annu de
 candu trecura rusii Prutu, intrebandu de Ierusalimu. — Atunci cre-
 dea Rusia ca tōte semintiele slave se voru rescula, ca unu omu in
 contra Turciei, cu dens'a; ea credea, ca pe Francia seu Anglia o va
 pescui cu promisiunile in interesulu seu, ca cu ajutoriulu unei sasi con-
 solideze protectoratulu peste continentu. — Agatangelu si catu tōte pro-
 fetii mincinōse remasera inse nemica mai multu decatu numai o min-
 ciuna gola essita din camilata calugarēscā; ca pascile trecura si in
 Constantinopole valtaia bandier'a francēscā si englezā, dara cea rusē-
 sca se mai spala inca prin sangele ce curge in iurpta. — Rusia ē iso-
 lata mai de tōta Europ'a, si daca staturile Federatiunei germane, care
 se aduna la Bamberg spre a se consulta despre primirea conventi-
 nei Austriei cu Prusia, voru intra in aliantia acestora: atunci inla-
 rea totala ē gata. Rusia inse cu nici unu pretiu nu se revōca. Ce
 va face ea acuma? Va lua ea lupt'a cu tōta Europ'a? — Daca o va
 lua ore puteava vr'odata reusi? — Aci ne aflamu acuma, si pupetulu
 acesta ē pregnantu de totufelulu de pregatiri si miscari. — Scurtu si
 vomu audi evenimente surprindiatōre, chiaru cu atatu mai importante
 cu catu voru inainta rusii mai curundu si mai aprōpe catra Balcanu.
 — Puterile europene ingaduescu una la alt'a, ele concedu ca timpulu
 si conditiunile respicate se le impreune lagerele. — Ce va urma
 candu armat'a rusēscā va amenintia Balcanulu? — Respnsulu nilu
 va da Europ'a. —

